

EDUKATIVNO – PREZENTACIJSKI CENTAR NATURA SMŽ I KERAMIČKI ATELJE PETRINJA

IVICA ŠKORVAGA, LAURA BALTIĆ,
JELENA BUBNJIĆ, NIKOLINA BEČEHELI

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, Hrvatska
ivicakorvaga337@gmail.com, laurabaltic17@gmail.com, jelena.bubnjic123@gmail.com,
nikolina.beccheli@gmail.com

Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ i Keramički atelje Petrinja predstavljaju dva značajna projekta smještena u Sisačko – moslavačkoj županiji, koja svojim inovativnim pristupom promiču očuvanje prirode i životinjskog svijeta te kulturne baštine. Ovi projekti ne samo da obogaćuju turističku ponudu regije, već i pridonose jačanju svijesti o važnosti zaštite okoliša, očuvanja tradicije i održivog razvoja. Natura SMŽ je suvremeni edukativno – prezentacijski centar koji spaja tehnologiju i prirodu kako bi posjetiteljima omogućio dublje razumijevanje lokalnog biljnog i životinjskog svijeta. Korištenjem alata virtualne stvarnosti (VR) centar stvara inovativno iskustvo za posjetitelje. Programi su posebno usmjereni na djecu i mlade, s ciljem poticanja ekološke svijesti i edukacije o očuvanju prirode. S druge strane, Keramički atelje Petrinje posvećen je očuvanju tradicije lončarstva, koja ima duboke korijene u ovom području. Atelje pruža priliku za kreativno izražavanje kroz izradu keramičkih proizvoda, a organizirane radionice prilagođene su svim dobnim skupinama. Također, posjetitelji mogu naučiti više o povijesti i tehnikama lončarstva, čime se aktivno promiče kulturna baština i njeguje tradicija. Kroz svoje aktivnosti, oba projekta ne samo da čuvaju prirodnu i kulturnu baštinu, već i doprinose održivom razvoju lokalne zajednice. Tako, ovi projekti jačaju povezanost s prirodom i tradicijom te inspiriraju posjetitelje na aktivno sudjelovanje u očuvanju lokalnih vrijednosti.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fr.3.2025.4](https://doi.org/10.18690/um.fr.3.2025.4)

ISBN
978-961-299-044-2

Ključne riječi:
Natura SMŽ,
Keramički atelje,
lončarstvo,
Petrinja,
očuvanje prirode

University of Maribor Press

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ft.3.2025.4](https://doi.org/10.18690/um.ft.3.2025.4)

ISBN
978-961-299-044-2

Keywords:

Natura education and
presentation centre,
Ceramics studio,
pottery,
Petrinja,
nature conservation

EDUCATIONAL AND PRESENTATION CENTRE NATURA SMŽ AND CERAMIC STUDIO PETRINJA

IVICA ŠKORVAGA, LAURA BALTIĆ,

JELENA BUBNJIĆ, NIKOLINA BEČEHELI

J. J. Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics and Business,
Osijek, Croatia

ivicakorvaga337@gmail.com, laurabaltic17@gmail.com, jelena.bubnjic123@gmail.com,
nikolina.beccheli@gmail.com

The Natura SMŽ education and presentation centre and the Ceramic Studio Petrinja are two key projects in Sisak-Moslavina County promoting nature conservation, wildlife protection, and cultural heritage. These initiatives enrich the region's tourism offer and raise awareness of environmental protection, tradition preservation, and sustainable development. Natura SMŽ combines technology and nature, offering visitors a deeper understanding of local flora and fauna through virtual reality (VR) and interactive experiences. Its programmes focus on children and youth, fostering environmental education and awareness. The Ceramic Studio Petrinja preserves the area's rich pottery tradition, providing creative opportunities for all ages through workshops and hands-on ceramic production. Together, these projects strengthen the connection between people, nature, and cultural heritage. They contribute to sustainable tourism and community development by engaging visitors in innovative and educational activities that celebrate both natural and cultural values.

University of Maribor Press

1 Uvod

Sisačko – moslavačka županija nudi bogatu kulturnu baštinu i razne prirodne ljepote čiji potencijal još uvijek nije dovoljno iskorišten u ekoturizmu i kulturnom turizmu. Očuvanje prirodne i kulturne baštine ključno je za očuvanje identiteta i održivi razvoj zajednice. U tom kontekstu, Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ i Keramički atelje Petrinja predstavljaju dva primjera koji na jedinstven način spajaju edukaciju, tradiciju i suvremeni pristup promociji lokalne baštine. Ovaj rad istražuje doprinose i izazove s kojima se susreću ova dva objekta te kako mogu dodatno unaprijediti svoju ulogu u regionalnom razvoju.

Problem koji se obrađuje u radu odnosi se na potrebu za održivim i inovativnim metodama promocije prirodnih i kulturnih resursa kako bi se povećala svijest i interes različitih ciljnih skupina. Istraživanje je vođeno s ciljem identificiranja trenutačnih prednosti i slabosti centara, kao i prilika za daljnji razvoj i suočavanje s prijetnjama koje mogu ograničiti njihovu učinkovitost. Fokus je na razumijevanju kako se mogu poboljšati postojeći programi i privući nove posjetitelje različitih interesnih skupina te osigurati dugoročna održivost kroz inovativne pristupe. Glavni ciljevi rada su analizirati postojeće aktivnosti i ponudu, istražiti načine kako lokaliteti mogu privući raznolike skupine posjetitelja te predložiti konkretne ideje za unapređenje ponude i programskih aktivnosti u svrhu povećanja atraktivnosti i financijske održivosti.

U prvom dijelu rada opisuje se povijesno-teorijska pozadina Edukativno – prezentacijskog centra Natura SMŽ i Keramičkog ateljea Petrinja, s naglaskom na njihovu misiju, dosadašnji razvoj i aktivnosti. U drugom dijelu rada provedena je PEST analiza kako bi se identificirali vanjski faktori koji utječu na njihov rad. Nakon toga SWOT analizom pružen je detaljan uvid u unutarnje prednosti i slabosti kao i vanjske prilike ili prijetnje. Posljednji dio rada fokusira se na perspektivne ideje za unapređenje, kao što su ljetni kampovi, tematske radionice i korištenje suvremene tehnologije za promocijske aktivnosti.

Na temelju rezultata ovog istraživanja, rad će predložiti moguće smjernice za razvoj novih, atraktivnih programa te strategije za povećanje uključenosti zajednice i posjetitelja. Time će se pridonijeti širenju svijesti o značaju lokalnih prirodnih i kulturnih resursa te osnažiti uloga Edukativno – prezentacijskog centra Natura SMŽ

i Keramičkog ateljea Petrinja u promicanju održivog razvoja regije. Proširenje programa, stvaranje novih interaktivnih sadržaja, te uključivanje novih tehnologija ključni su u privlačenju novih posjetitelja. S obzirom na rastući interes za ekološke, ali i kulturne sadržaje te sve veću potrebu za kreativnim izražajem i očuvanjem tradicije, postoji vrlo značajan potencijal za unapređenje ovih prostora u središta gdje je naglasak na obrazovanje, umjetnost i turizam. Implementacija ovih prijedloga osim što može poboljšati kvalitetu ponude, također može obogatiti iskustvo posjetitelja, te imati dugoročne pozitivne učinke na ekonomski razvoj Sisačko – moslavačke županije. Razvoj prijedloga može postati ključan faktor za privlačenje većeg broja turista različite životne dobi, te stvaranje novih radnih mjesta i naposljetku očuvanje kulturnih identiteta koje čine Sisačko – moslavačku županiju jedinstvenom.

2 Povijesno-teorijski, retrospektivni i eksplikativni dio

2.1 Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ

Centar Natura SMŽ, koji se nalazi u Sisačko-moslavačkoj županiji, zamišljen je kao odgovor na sve veće potrebe za očuvanjem prirodne baštine i to kroz educiranje javnosti i promoviranje održivog razvoja. Područje ove županije poznato je po bogatoj biološkoj raznolikosti, uključujući rijeke Kupu i Savu te šume koje obiluju raznovrsnim životinjskim i biljnim svijetom. Šajnović (2022) navodi kako Edukativno-prezentacijski centar Natura SMŽ nudi posjetiteljima mogućnost da se upoznaju s prirodnom baštinom te županije kroz vezu prirode i čovjeka.

Voditelji projekta kao glavni cilj navode osiguranje očuvanja ukupne biološke raznolikosti Sisačko-moslavačke županije (Natura SMŽ, b. d.). Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj, no glavni izvor financiranja je županijski proračun i to oko 55 %.

Prostor centra trenutačno sadrži pet prostorija, a svaka od njih predstavlja određeni dio prirodnog okoliša i nudi nešto drugačije. Postoje sobe koje prikazuju nizinsko i brdsko područje, riječni dio, učionicu te tamnu (taktilnu) sobu. Osim izložbenih primjeraka životinja i njihovog prirodnog staništa, posjetitelji mogu iskusiti putovanje kroz biljni i životinjski svijet uz najmoderniju tehnologiju. VR iskustvo koje поближе dočarava kako je to geografsko područje izgledalo u doba Panonskog

mora. Osim toga moguće je doživjeti stanište kroz pogled iz očiju životinja te vidjeti kako županija izgleda iz zraka.

Posjetitelji centra mogu osim navedenog proći i kroz pravu prirodu koja je u okrugu Edukativno – prezentacijskog centra. Vanjski dio nudi park s potokom, edukativnim pločama i špiljom. U okrugu centra nalazi se šuma u kojoj postoji 450 metara označenih staza s vidikovcem i vanjskom učionicom (Natura SMŽ, b. d.). Centar tijekom godine posjećuju škole sa svojim učenicima koji prolaze edukaciju o očuvanju prirodne baštine i ugroženim životinjskim vrstama. Osim toga Ornitološko-volonterski program nudi mogućnost izvannastavnih aktivnosti u kojima sudjeluju manje grupe učenika (do 10). Oni u tom procesu uče kako prepoznati različite vrste ptica, etiku promatranja ptica te način na koje mogu pomoći pticama. Ova se obuka sastoji od desetak predavanja u samom centru te traje 45 minuta, a uključuje i četiri terenska rada koji traju po tri sata.

Rad centra znatno je narušen 2020. i 2021. godine nakon serije katastrofalnih potresa na području županije. Postoji potreba proširenja ponude centra kako bi osim posjetitelja školske dobi privukli i ostale tržišne skupine potrošača te tako osigurali i neke od vlastitih izvora financiranja.

2.2 Keramički atelje Petrinja

Keramički atelje Petrinja osnovan je s ciljem očuvanja kulturne baštine kroz edukaciju o tradicijskom lončarstvu i promociji tog zanata, a smješten je u Sisačko – moslavačkoj županiji. Upravo je Petrinjska glina omogućila razvoj lončarstva kao najstarijeg i najpoznatijeg obrta u Petrinji. Svoj vrhunac obrt je dosegao u 19. stoljeću, kada je čak 145 lončara izrađivalo brojne predmete poput lonaca, čupova i tanjura, koristeći lokalnu glinu i tehniku izrade (Keramički atelje Petrinja, b. d.).

U periodu od 2020. do 2022. godine, projekt pod nazivom „Otvoreni keramički atelje“, koji je provodila udruga GRAK, otvorio je vrata zajednici omogućavajući sudjelovanje u radionicama temeljenim na tradiciji lokalnog lončarstva. Ovaj projekt imao je za cilj prenijeti znanje o tradicijskom lončarstvu novim generacijama i zainteresiranim pojedincima, nudeći sveukupno 332 sata radionica i edukacije. Na radionicama je sudjelovalo približno 120 sudionika različitih demografskih skupina, čime se stvorila prilika za društveno uključivanje i kreativno izražavanje. Nakon

završetka projekta, atelje je nastavio djelovati pod nazivom „Keramički atelje Petrinja“. Program ateljea spaja povijesnu vrijednost tradicijskog lončarstva s modernim pristupima te posjetiteljima nudi jedinstveni doživljaj autentične keramike karakteristične za petrinjsko područje (Grakni.hr, b.d.).

Atelje nudi jedinstvene mogućnosti za sve ljubitelje keramike i lončarstva. Za osobe koje žele učiti online, pripremili su video lekcije koje obrađuju osnovne tehnike ručnog oblikovanja gline. Osim toga, atelje nudi radionice za mlade, a ove godine održana je radionica *Yoga&Clay*, koja spaja jogu i kreativno izražavanje kroz izradu predmeta od gline (Keramički atelje Petrinja, b. d.).

Danas, Keramički atelje Petrinja nije samo mjesto očuvanja tradicije, nego i prostor koji potiče kreativnost i omogućuje zajednici da se povežu kroz umjetnost, pružajući priliku za daljnji razvoj zanatskih vještina.

3 Analitičko-eksperimentalni dio

3.1 Opažanja s terenske nastave

Dana 14. listopada 2024. godine održana je terenska nastava u sklopu koje su studenti posjetili Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ i Keramički atelje u Petrinji. Kroz ovaj posjet, studenti su imali priliku proširiti svoje znanje o zaštiti okoliša, važnosti očuvanja lokalnih zanata i tradicija, te doživjeti tu baštinu kroz praktični dio.

Posjet centru Natura SMŽ započeo je obilaskom izložbe pod nazivom *Rewilding Velebit – fotografije divljine*. Ova izložba pružila je studentima detaljan uvid u bogatstvo životinjskih vrsta koje nastanjuju Velebit. Fotografije su prikazivale različite vrste koje naseljavaju ovaj prostor te su ukazivale na važnost očuvanja tih vrsta i njihovih staništa. Osim izložbe, studenti su imali priliku koristiti inovativnu tehnologiju VR naočala koja im je omogućila virtualno iskustvo. Studenti su mogli „letjeti“ iznad prirodnih ljepota Sisačko – moslavačke županije.

Nakon posjeta centru Natura SMŽ, studenti su se uputili u Keramički atelje u Petrinji, gdje su saznali više informacija o povijesti i tradiciji lončarstva u tom kraju. Keramički atelje predstavlja prostor koji održava tradiciju ovog zanata koji je bio

ključan dio svakodnevice u prošlim vremenima. Nakon upoznavanja s povijesti, studenti su sudjelovali u praktičnoj radionici u kojoj su vlastoručno izradili keramičke posude tradicionalnom tehnikom. Kroz izradu posuda, studenti su se povezali s tradicijom, ali su također razvijali vlastite vještine kreativnosti i preciznosti. Ovo praktično iskustvo im je omogućilo bolje razumijevanje kulturnog značaja ovog zanata i njegovu važnost za ovaj kraj.

3.2 PEST analiza

Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ

Političko okruženje – podrška i partnerstvo Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Sisačko-moslavačke županije, Regionalnog koordinatora Sisačko-moslavačke županije uz suradnike Interpretacijskog centra baštine Banovine te Zajednice proizvođača kao i podrška lokalne uprave uz pridržavanje propisa vezanih za zaštitu prirode i održivi razvoj čine jednu vrlo jaku poveznicu u razvoju i povećanju interesa posjetitelja.

Ekonomsko okruženje – prema Natura SMŽ (b. d.) projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Ukupno 1.815.727,65 EUR je izdvojeno u infrastrukturne radove i opremanje s edukativnim sadržajima te tri vidikovca i četiri informacijske točke. U izradi projektno – tehničke dokumentacije izdvojeno je 169.818,83 EUR, te u edukaciju zaposlenika i šire javnosti 50.912,47 EUR. Sadržaji za poboljšanu pristupačnost Centru su iznosili 17.91758 EUR. Dostupnost i raspoloživost natječaja Ministarstva turizma i sporta može utjecati na poboljšanje programa, s obzirom na to da se Centar nalazi u Petrinji, gdje lokalna ekonomska situacija može utjecati na smanjenje vidljivosti i posjećenosti centra Natura SMŽ.

Socijalno okruženje – prema Gradu Petrinji (2024) Petrinja je smještena 13 kilometara jugozapadno od Siska, na području donjeg Pokuplja na površini od 380,94 kilometara. Evidentiran je 24.671 stanovnik (2024), od kojih 2600 učenika. U 1991. godini broj stanovnika je iznosio 35.151 što predstavlja smanjenje stanovništva od 35 %. Sve veća svijest o klimatskim promjenama i jednostavnim bijegom iz većeg grada u mirnije okruženje poput Petrinje, može povećati interes među roditeljima da povedu sa sobom svoju djecu upravo u centar Natura SMŽ. U današnje vrijeme

škole naglašavaju važnost terenske nastave i stjecanje iskustva uz razne programe i edukacije. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (2022) usvojio je strategiju prilagodbe klimatskim promjenama, prvi nacionalni dokument takve vrste koja naglašava potrebu smanjenja ranjivosti društva i okoliša kroz edukaciju i inovativne programe.

Tehnološko okruženje – posjetitelji mogu saznati informacije o centru putem interneta, što omogućava školama i posjetiteljima da istraže više o edukacijama i ponudi centra. Korištenje prezentacija i VR tura o mjestima koja nisu fizički dostupna čine njihov program posebnijim i privlačnijim. Ulaganjem u nove tehnologije koje pridonose edukaciji i očuvanju okoliša, Centar Natura SMŽ može povećati svoju prepoznatljivost i učinkovitost, ali i osigurati privlačenje šireg kruga korisnika i partnera. S duge strane oslanjanje na tehnologiju donosi brojne rizike kao što su tehnički problemi, visina troškova održavanja, ali i ovisnost o stručnjacima za upravljanje tehnologijom.

Keramički atelje Petrinja

Političko okruženje – prema Keramički atelje Petrinja (b. d.) projekt je organiziran uz suradnju udruge Građanski aktivizam iz Petrinje te partnerstvo s Udrugom osoba s invaliditetom županije i petrinjskim HVIDR-om. Kroz različite potpore koje nude udruge te uz potporu lokalne vlasti osigurani su razvoj i očuvanje kulturne baštine grada Petrinje.

Ekonomsko okruženje – kroz natječaje Ministarstva turizma i sporta te fondove Europske unije koji se mogu iskoristiti u unapređenju i stvaranju prostora za nova poboljšanja i proširenja ateljea kroz organiziranje radionica, ali i proširenje djelatnog prostora i kadra uposlenika. Takva vrsta financiranja omogućava da radionice i tečajevi promiču lončarstvo, grad Petrinju te razvoj zajednice.

Socijalno okruženje – ljudi različitih dobnih skupina često su potaknuti opuštajućim i kreativnim aktivnostima. Sve više raste interes za očuvanje kulturne baštine koja potiče zajednicu da zajedničkim snagama podrži sve vrste tradicionalnih zanata poput keramike, čime se njeguje tradicija i cijeni ručni rad.

Tehnološko okruženje – keramički atelje koristi internet za privlačenje šire publike i promociju svojih usluga, uz pomoć digitalnih platformi organiziraju video lekcije koje mogu vidjeti isključivo registrirani korisnici. Suvremeni alati i tehnike u izradi keramike omogućavaju lakšu izradu i kreativnost prilikom dorade unikatnih predmeta.

3.3 SWOT analiza: Edukativno - prezentacijski centar Natura SMŽ

Tablica 1: SWOT analiza za Edukativno - prezentacijski centar Natura SMŽ

SNAGE (STRENGTHS)	SLABOSTI (WEAKNESS)
– Iskorištavanje prednosti lokalne prirodne baštine. – Edukativni sadržaj koji potiče razgovor o rastućoj potrebi zaštite prirodnog i životinjskog svijeta – Briga o ugroženim životinjskim vrstama. – Korištenje novih tehnologija koji poboljšavaju doživljaj posjetitelja	– Nedostatak promocijskih i marketinških aktivnosti rezultat je slabe osvijetljenosti tržišta o postojanju ovog subjekta – Vrlo oskudan program koji se može ponuditi posjetiteljima. – Nedostatak putokaza i drugih oznaka koje bi simbolizirale lokaciju objekta – Nedostatak vlastitih izvora financiranja koji bi omogućili financijsku autonomiju objekta
PRILIKE (OPPORTUNITIES)	PRIJETNJE (THREATS)
– Suradnja s obrazovnim institucijama može povećati broj posjetitelja mlađe dobi. – Sve veći interes za ekoturizam i svijest o ekološkim promjenama može utjecati na broj turista. – Proširenje edukacijskog vrta kao prikaza biološke raznolikosti.	– Blizina drugih parkova prirode i nacionalnih parkova te drugih edukativnih centara te ostalih zaštićenih područja može smanjiti interes posjetitelja za dolazak. – Potresi i druge vremenske neprilike mogu smanjiti broj posjetitelja ili povećati strah za dolazak. – Područje SMŽ-a je nedovoljno prometno povezano za posjetitelje koji dolaze javnim prijevozom poput učenika.

Ciljane skupine

Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ, osim svoje edukativne funkcije, nalazi se u blizini brojnih prirodnih ljepota i zaštićenih područja, što ga čini atraktivnim odredištem za različite skupine posjetitelja. Marketinške aktivnosti bi se trebale usmjeriti na određene ciljne skupine, te razvrstati sve relevantne skupine kako bi se maksimalizirale koristi i od drugih potencijalnih posjetitelja.

Djeca predškolske i osnovnoškolske dobi

Jedna su od ključnih skupina koju Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ nastoji privući su djeca. Programi koji Centar pruža je interaktivna edukaciju o ekologiji i zaštiti prirodnih vrijednosti, što je vrlo bitno u smislu odgoja budućih generacija. Edukacija kroz igre, radionice i terenske nastave omogućit će djeci neposredno upoznavanje prirodnog okruženja.

Obitelji s djecom

Zbog dječje radoznalosti ili preporuke prijatelja koji su već posjetili Centar, potencijalni posjetitelji mogu biti motivirani za dolazak kako bi i oni doživjeli isto iskustvo. Edukacijske radionice i vođene ture Centra omogućile bi roditeljima i djeci kvalitetno zajedničko vrijeme učenja o prirodi i ekologiji, potičući razvoj svijesti o važnosti očuvanja okoliša.

Ljubitelji prirode

Edukativno – prezentacijski centar privući će one turiste koji traže edukativnu komponentu u svom posjetu, a posebno one koji se bave eko-turizmom, ruralnim turizmom i aktivnostima u prirodi. Posjetitelji ove skupine često su motivirani željom za istraživanjem netaknute prirode, a Centar im nudi priliku za dodatnu edukaciju o zaštićenim područjima, te proširenje njihovih dosadašnjih vidika.

Buyer persone

Priložene su sljedeće buyer persone koje detaljnije opisuju i daju jasniju sliku o potencijalnim posjetiteljima Edukativno – prezentacijskog centra Natura SMŽ.

Učiteljica Ana

Ana je učiteljica u osnovnoj školi, ima 34 godine te predaje prirodu i društvo u 4. razredu osnovne škole. Učiteljica Ana želi proširiti nastavni plan i program za svoj razred kroz terensku nastavu kojim omogućuje svojim učenicima praktično iskustvo iz područja ekologije i zaštite okoliša. Posjet Centru je prilika za takvu terensku nastavu i neposredno iskustvo u prirodi. Iako su svi učenici iste dobi, neki će biti

više zainteresirani ili već imati osnovna znanja. Radionice i aktivnosti u prirodi omogućit će učenicima da uče kroz iskustvo, što im osigurava bolje razumijevanje i pamćenje važnih ekoloških koncepata. Aktivnosti mogu uključivati upoznavanje s lokalnim zaštićenim područjima i prirodnim vrijednostima, što može biti vrlo motivirajuće za učenike koji žele saznati više o svom okruženju.

Luka

Luka je devetogodišnji dječak koji pohađa 3. razred osnovne škole. Luka je veselo i radoznalo dijete koje obožava provoditi vrijeme na otvorenom, istraživati prirodu i učiti o životinjama i biljkama. Jedan od njegovih najvećih interesa je ekologija, ali tek treba steći duboko razumijevanje o tome kako priroda funkcionira. Luka je saznao za Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ od svog prijatelja Marka koji je nedavno posjetio centar s razredom. Luka je bio oduševljen pričama svog prijatelja i odmah je htio doživjeti isto iskustvo.

3.4 SWOT analiza: Keramički atelje Petrinja

Tablica 2: SWOT analiza za Keramički atelje Petrinja

SNAGE (STRENGTHS)	SLABOSTI (WEAKNESSES)
– Personalizirani proizvodi koje su ručno izradili posjetitelji uz ugodnu i opuštajuću atmosferu. – Kvalificirani i stručni keramičari iza kojih stoji dugogodišnje iskustvo. – Iskorištavanje prirodnih resursa. – Edukativne radionice koje potiču razvoj novog hobija ili zanata	– Prometna dostupnost ateljea. – Nedovoljno velik prostor gdje stane po radionici maksimalno 10 osoba. – Ovisnost o financijama iz drugih izvora. – Nedostatak marketinških i promocijskih aktivnosti – Nedostatak stručnog osoblja i umjetnika koji bi održavali radionice
PRILIKE (OPPORTUNITIES)	PRIJETNJE (THREATS)
– Rast zainteresiranosti potrošača za izradu i kupovinu rukotvorina i autentičnog ručnog rada predstavlja priliku za proširenje tržišta – Suradnju s turističkim agencijama za prodaju keramičkih proizvoda kao suvenira, što bi također proširilo tržište. – Digitalizacija prijava za sudjelovanje u radionicama/projektima	– Konkurencija drugih ateljea koji nude plaćene tečajeve i aktivnosti, što može privući potencijalne korisnike koji su voljni platiti za profesionalne usluge. – Prijetnja nestabilnosti jer ovise o vanjskim izvorima financiranja, a ako ti izvori postanu nedostupni, to može ugroziti nastavak rada.

Ciljane skupine

Keramički atelje Petrinja pruža kreativne i edukativne aktivnosti stvaranja personaliziranih keramičkih proizvoda koje mogu privući širok spektar posjetitelja različite životne dobi. S obzirom na različite ciljne skupine i interesne skupine koje posjećuju atelje, marketinške aktivnosti trebaju biti prilagođene specifičnim potrebama i željama svakog segmenta kako bi se postigla maksimalna posjećenost i angažman.

Srednjoškolci i studenti

Ova skupina obuhvaća mlade koji su zainteresirani za kreativne aktivnost. Srednjoškolci i studenti mogu u ateljeu razvijati svoje tehničke vještine oblikovanja i ukrašavanja keramike, istražujući razne tehnike i stilove u ugodnom okruženju. Radionice su prilika za kreativno izražavanje i savladavanje osnovnih tehnika.

Posjetitelji i ljubitelji tradicionalnih zanata

Ova skupina se odnosi na turiste i ljubitelje tradicionalnih zanata posebice oni iz urbanih sredina, koji posjećuju Petrinju s ciljem upoznavanja lokalne kulturne baštine. Njih privlače radionice koje nude priliku za aktivno sudjelovanje u izradi unikatnih predmeta od keramike. Oni cijene autentičnost iskustva i žele saznati više o povijesti lončarstva u regiji, a sudjelovanje u radionicama omogućuje im da se povežu s lokalnom zajednicom i kulturom.

Buyer persone

Priložene su sljedeće buyer persone koje detaljnije opisuju i daju jasniju sliku o potencijalnim posjetiteljima Keramičkog ateljea Petrinja

Marija

Marija je umirovljenica koja ima 69 godina, a koja slobodno vrijeme voli provoditi u kreativnim aktivnostima i traži načine kako se opustiti. Provela je veći dio svog života uz obitelj i obaveze, ali sada uživa u istraživanju novih hobija. Keramika je jedan od njezinih interesa jer joj omogućuje da izrazi svoju kreativnost i stvaralački duh.

Marija je čula za Keramički atelje u Petrinji od svojih prijateljica i želi se okušati u stvaranju vlastitih keramičkih proizvoda. Motivirana je naučiti osnovne tehnike, ali i da stvori unikatne komade za sebe i za obitelj. Atelje joj također nudi priliku da se poveže s drugim ljudima u lokalnoj zajednici i provodi kvalitetno vrijeme u opuštajućem okruženju.

Matija

Matija je student koji ima 22 godine, većinu svog vremena provodi u rješavanju obveza koje sa sobom nosi fakultet, te kroz rad preko studentskog servisa. Njegov tjedan je itekako već popunjen, no njegova strast prema izradi keramičkih proizvoda je velika, pa je u svoje slobodno vrijeme počeo istraživati ovu umjetnost. Za Matiju, Keramički atelje u Petrinji predstavlja idealno mjesto za učenje i razvoj, jer mu nudi priliku da se opusti i nauči nešto novo.

4 Perspektivni dio

Ovo poglavlje predstavlja viziju budućnosti Edukativno – prezentacijskog centra Natura SMŽ i Keramičkog ateljea Petrinja kroz niz novih, originalnih i inovativnih ideja za razvoj i unaprjeđenje postojećih programa. Kroz detaljno analizirane i razrađene prijedloge, poglavlje će se fokusirati na mogućnosti poboljšanja postojećih aktivnosti, proširenje sadržaja te jačanje privlačnosti ovih prostora za različite ciljne skupine.

Predložene ideje temelje se na potencijalu centra Natura SMŽ i Keramičkog ateljea Petrinja da postanu dinamični centri edukativnih, kreativnih i ekoloških iskustava koji su usmjereni na dublje razumijevanje prirodnih i kulturnih vrijednosti grada Petrinje i cijele regije. S ciljem dodane vrijednosti i izvrsnosti u sadržaju, ovaj perspektivni dio predlaže inovativne pristupe koji su usmjereni ka obogaćivanju programa i jačanju uloge centra Natura SMŽ i Keramičkog ateljea kao središta za obrazovanje, umjetnost i održivi turizam u Sisačko – moslavačkoj županiji.

4.1 Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ

Ljetni kamp za djecu

Jedan od efektivnih načina ostvarivanja prihoda je organizacija ljetnog kampa za djecu. Kampovi predstavljaju idealno mjesto za druženje, *team building*, razvoj novih znanja, vještina i sposobnosti. Centar Natura SMŽ bi bilo idealno mjesto za educiranje mlađih generacija kroz klasične aktivnosti vezane uz ljetne kampove.

Djeca bi prolazila kroz vođene šetnje kroz prirodu, gdje bi imali priliku naučiti o lokalnim biljkama i životinjama te svim načinima njihove zaštite. Uz to bi se organiziranjem igara poput „lova na blago“ djeci omogućilo da na zanimljiv način usvoje nova znanja. Dobili bi pripremljenu mapu s tragovima koji vode do skrivenog blaga u prirodi. Tragovi bi bili osmišljeni na temelju svega što su djeca naučila za vrijeme edukativnih radionica, pružajući im priliku da primjene svoje stečeno znanje u praksi. Osim toga može se organizirati i opažanje ptica i životinja gdje bi djeca uz pomoć dalekozora i vodiča mogla promatrati i identificirati ptice i druge životinjske vrste koje su nastanjene na području Sisačko-moslavačke županije.

Zbog iznimne važnosti očuvanja prirodnog okruženja važno je djecu naučiti na koje načine mogu osigurati održivost biljnog svijeta i brinuti se o prirodi. Organiziranjem aktivnosti poput sadnje autohtonih biljaka djeca bi naučila o životnom ciklusu biljaka i njihovoj brizi na konkretnom praktičnom primjeru. Osim toga učili bi i o recikliranju i čišćenju okoliša. Kroz izgradnju interaktivnog ekosustava u malom stakleniku djeca bi mogla eksperimentirati s vodom, tlom i biljkama te promatrati kako promjene utječu na rast i održivost ekosustava u stvarnom vremenu.

Edukacijske staze kroz šumu

Šetnje kroz šumu predstavljaju atraktivnu aktivnost za sve generacije. Kada bi se u šetnje uveo element učenja, one bi postale još bogatije, jer bi posjetitelji mogli ne samo uživati u prirodi, već i proširiti svoje znanje o biljnim vrstama koje vide i životinjskom svijetu koji ih okružuje. Uspostavljanjem takvih tura po šumskom prostoru Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ privukao bi nove potrošače koji bi im služili kao izravni i vlastiti izvor financiranja, s obzirom na to da bi se navedene ture plaćale. Osim što bi potrošači bile osobe individualno, iste ture

mogle bi biti prilagođene djeci osnovnoškolske i srednjoškolske dobi. Osim same prirode koju bi posjetitelji imali priliku doživjeti mogu se postaviti imitacije nastambi i životinja orla štekavca, crne rode, kornjača i koje bi putem malih skrivenih zvučnika reproducirali audio zapis kojim bi se imitiralo glasanje tih životinja. Takve bi makete služile kao idealno mjesto za fotografiranje što bi kreiralo korisnički generirani sadržaj koji ima potencijal privući nove posjetitelje. Uz staze u šumskom prostoru bile bi postavljene klupe na kojima se posjetitelji mogu odmoriti i upijati vizualne, auditivne i olfaktivne elemente šume. Staze bi imale samostalni karakter gdje posjetitelji mogu sami šetati prateći postavljene putokaze ili platiti stručnog vodiča koji bi na interaktivan način pokušao prenijeti znanje na posjetitelje. Za posjetitelje koji samostalno žele istražiti prirodu, informativne ploče koje bi bile postavljene uz staze, sadržavale bi i QR kodove koje bi posjetitelj mogao skenirati, a koje bi ga zatim odvele na audio zapis koji opisuje sve ono što prolazi na putu do sljedeće info ploče.

Na ovaj bi način centar Natura SMŽ mogao privući nove posjetitelje koji su zaljubljenici u prirodu ili jednostavno vole fizičku aktivnost. Izgradnjom ovog projekta otvorio bi se niz dodatnih mogućnosti za zaradu, ali i proširenje ponude što može rezultirati samo povećanjem dodane vrijednosti cjelokupnog centra.

Ekološke noćne ture

Organizirati i provoditi svjetlosne ture koje koriste ekološki prihvatljivu rasvjetu kako bi se posjetiteljima omogućilo promatranje noćnih insekata i šišmiša, podižući svijest o važnosti tih životinjskih vrsta u ekosustavu i promičući održive prakse. Ture bi se provodile u sumrak i tijekom noći, kada je aktivnost noćnih insekata i šišmiša najizraženija. Ture bi uključivale stručno vodstvo, biologa i edukatora specijaliziranih za noćnu faunu koji bi pružili stručno vođenje i zanimljive informacije o vrstama koje posjetitelji mogu vidjeti. Obuhvatili bi informacije o životnim navikama i hranidbenim lancima.

Koristila bi se ekološki prihvatljiva rasvjeta odnosno svjetla s toplim tonovima i niskim intenzitetom koji ne ometaju životinje. LED svjetiljke koje emitiraju svjetlost specifičnih valnih duljina (manje atraktivnih za insekte) osigurat će minimalan utjecaj na okoliš. Ova rasvjeta ne samo da čuva noćni mir i sklad, već i omogućuje bolji uvid u ponašanje noćnih vrsta bez nepotrebnog uznemiravanja. Ove bi ture pružile jedinstveno i nezaboravno iskustvo.

Ciljana publika bile bi obitelji s djecom koje traže interaktivno iskustvo u prirodi, prirodoslovni entuzijasti i ljubitelji divljih životinja te skupine školaraca i studenata u edukativne svrhe. Ovaj projekt osmišljen je kako bi promicao razumijevanje i poštovanje prema noćnoj prirodi te potaknuo mlade i odrasle na aktivno sudjelovanje u njenoj zaštiti.

4.2 Keramički atelje Petrinja

Keramički atelje Petrinja ima veliki potencijal za razvoj i unapređenje. Prvenstveno kroz proširenje ponude i aktivnosti koje organiziraju, a zatim i pojačanjem digitalne prisutnosti.

Tematske radionice

Keramički atelje Petrinja može postati mjesto okupljanja za sve ljubitelje umjetnosti i kreativnog izražavanja kroz uvođenje tematskih radionica koje prate najvažnije blagdane i posebne prigode tijekom godine. Ove radionice ne samo da bi ponudile priliku za razvoj keramičkih vještina, već bi polaznicima omogućile da stvore jedinstvene, ručno rađene predmete koje mogu pokloniti dragoj osobi ili ponijeti kući kao uspomenu. Tematske radionice bile bi osmišljene tako da odgovaraju duhu svake prigode te bi nudile inspiraciju za izradu originalnih keramičkih predmeta. Tako bi postojale Božićne radionice na kojima bi polaznici mogli izrađivati prigodne ukrase za bor, svijećnjake, ukrasne tanjuriće i figure koje simboliziraju zimske motive. Osim blagdanskih, mogu se organizirati i sezonske radionice koje prate promjene godišnjih doba, kao što su motivi cvijeća u proljeće, morske inspiracije ljeti ili jesenski ukrasi. U vrijeme između blagdana i posebnih dana mogu se održavati radionice izrade tvorevina po želji polaznika uz čašu vina i dobro društvo.

Brendiranje Petrinje kao lončarskog grada

Petrinja, kao grad s bogatom poviješću i tradicijom, ima potencijal da postane prepoznatljiv na nacionalnoj i međunarodnoj razini kroz brendiranje kao „Lončarski grad“. Keramički atelje može odigrati ključnu ulogu u ovom procesu kroz razvoj specifičnih programa koji će promovirati tradicionalnu i suvremenu keramiku te privući posjetitelje i kreativne profesionalce. Atelje može proširiti program tako da organizira natjecanja u keramici koja bi postala prepoznatljiv događaj u Petrinji. U

okviru tih natjecanja, sudionici bi mogli izraditi unikatne predmete inspirirane lokalnim motivima, a najuspješniji radovi bi mogli biti izloženi u specijaliziranim galerijama ili trgovinama u gradu.

Dodatno, atelje bi mogao raditi na stvaranju partnerskih projekata s gradskim vlastima kako bi se osmislile strategije za popularizaciju keramike kroz urbani prostor. To bi uključivalo postavljanje keramičkih skulptura i instalacija u javnim prostorima, stvarajući tako vidljivost i prepoznatljivost keramike kao kulturne baštine Petrinje. Ovakvi programi ne samo da bi unaprijedili kulturnu ponudu grada, već bi također pridonijeli ekonomskom razvoju kroz turističke aktivnosti i promociju lokalnih majstora tako stvarajući temelje za dugoročno brendiranje Petrinje kao „Lončarskog grada“.

Suvenirnica

Suvenirnica u keramičkom ateljeu ima izuzetan potencijal kroz ponudu autentičnih proizvoda koji održavaju bogatu tradiciju lončarstva i kreativni duh lokalnih umjetnika. Suvenirnica može ponuditi raznolike unikatne proizvode – od tradicionalnih posuda i zdjela, pa sve do suvremenih dekorativnih predmeta i magneta. Dodatno, kroz suradnju s lokalnim majstorima, suvenirnica može nuditi liniju proizvoda koji prikazuju autohtone petrinjske motive, stvarajući tako prepoznatljive suvenire koji posjetiteljima donose uspomenu na autentičnost i povijest grada. Također, uvođenje personaliziranih proizvoda, poput šalica ili tanjura s mogućnošću graviranja imena ili posebnih datuma omogućuje stvaranje jedinstvenih, prilagođenih uspomena. Organiziranje radionica „Izradi svoj suvenir“ unutar suvenirnice može biti zanimljiv dodatak. Posjetitelji bi imali priliku sami izraditi jednostavne keramičke predmete kao što su magneti, privjesci ili male figurice pod stručnim vodstvom članova ateljea. Također, keramički proizvodi bi se mogli prodavati i na posebnoj web-stranici ateljea. Ovaj dodatak keramičkom ateljeu može biti idealan za dodatan prihod i veću posjećenost.

Škola lončarstva

Osnivanje Škole lončarstva u okviru Keramičkog ateljea u Petrinji moglo bi značajno doprinijeti razvoju kulturne i turističke ponude grada te afirmaciji Petrinje kao centra lončarske umjetnosti. Ova inicijativa omogućila bi prijenos znanja o tradicionalnim i suvremenim tehnikama oblikovanja keramike, čuvajući time zanat koji ima duboke

korijene u ovom kraju. Škola bi nudila različite razine tečajeva, od uvodnih radionica za početnike do naprednih programa za one koji žele razviti vlastiti umjetnički stil. Program bi se mogao nuditi osnovnim i srednjim školama kao dio izvan nastavne aktivnosti, a uključivao bi tehniku oblikovanja na lončarskom kolu, rukovanje glinom, osnove pečenja i glaziranja.

Dodatno, mogli bi organizirati intenzivne ljetne ili vikend programe koji bi privukli posjetitelje iz drugih gradova i država, omogućujući im da urone u kreativni proces izrade keramike dok ujedno istražuju prirodne ljepote i kulturnu baštinu Petrinje. Tako bi Škola lončarstva obogatila kulturni život zajednice i promovirala Petrinju kao „Lončarski grad“ na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Mobilni keramički atelje

Mobilni keramički atelje, postavljen na sajmovima, festivalima i drugim javnim događanjima, mogao bi biti jedinstven način promocije Petrinje i privlačenja posjetitelja kroz direktno iskustvo keramike. Ova vrsta ateljea predstavljala bi privremeni prostor ili štand koji bi bio bogato opremljen alatom i materijalima za rad s glinom. Na svakom sajmu ili festivalu posjetitelji bi mogli sami isprobati tehnike oblikovanja gline, kao što su ručno modeliranje pod stručnim vodstvom članova petrinjskog ateljea. Izrađeni predmeti se kasnije mogu završiti u ateljeu i poslati sudionicima kao trajna uspomena na njihov kreativni doživljaj. Ovakav koncept promovira Petrinju kao mjesto s bogatom keramičkom baštinom, stvarajući snažan kulturni identitet koji se širi izvan granica grada.

Društvene mreže i influencer marketing

Društvene mreže i influencer marketing predstavljaju snažne alate za povećanje vidljivosti i privlačenje novih posjetitelja u keramički atelje. Naglasak bi bio na vizualno privlačnom sadržaju koji će prikazivati proces izrade keramike, gotove proizvode i inspirativne elemente koji stoje iza svakog djela. Redovno objavljivanje fotografija, videa atmosfere u ateljeu i priča umjetnika te prikazivanje kreativnog procesa može stvoriti emocionalnu povezanost s publikom i izazvati interes za posjetom.

Suradnja s influencerima, osobito onima koji su usmjereni na umjetnost, rukotvorine ili održiv način života, može dodatno proširiti doseg i prepoznatljivost ateljea. Influenceri bi mogli sudjelovati u radionicama, podijeliti svoje iskustvo s publikom te kroz svoje kanale promovirati rad i proizvode ateljea. Također, organiziranje darivanja ili popusta na radionice za pratitelje može dodatno povećati angažman na društvenim mrežama i privući nove posjetitelje. Na ovaj način društvene mreže i influencer marketing mogu značajno pridonijeti širenju svijesti o ateljeu, privući nove sudionike u radionice i izgraditi trajnu zajednicu ljubitelja keramike.

Povremeni studio na otvorenom

Studio na otvorenom predstavlja jedinstvenu priliku za keramički atelje u Petrinji da prenese umjetnost lončarstva izvan zatvorenog prostora i spoji je s prirodnim okruženjem. Smješten u prirodi ovakav koncept otvorene radionice se može održavati sezonski ili kao posebna radionica koja inspirira sudionike da izrađuju keramičke predmete okruženi pejzažom petrinjskog kraja. Rad u prirodi omogućava kreativni izraz pod otvorenim nebom dok prirodni elementi poput vode, drveća i zemlje služe kao inspiracija za dizajn i oblikovanje. Povremeni studio na otvorenom dodatno privlači ljubitelje prirode i keramike koji se mogu opustiti dok izrađuju nešto svojim rukama. Ovakva radionica može biti i terapijske prirode za ljude jer potiče osjećaj mira, opuštanja i prisutnosti u trenutku. Radeći s glinom u prirodnom okruženju sudionici mogu pronaći način da izraze i obrade svoje emocije kroz kreativni proces dok im fizički kontakt s prirodnim materijalom pomaže u oslobađanju od stresa i tjeskobe.

5 Zaključak

Edukativno – prezentacijski centar Natura SMŽ i Keramički atelje Petrinja pokazali su se kao ključni projekti za očuvanje i promociju prirodne i kulturne baštine Sisačko – moslavačke županije. Oba objekta imaju značajnu ulogu u očuvanju identiteta regije pružajući posjetiteljima niz kreativnih i edukacijskih aktivnosti. Centar Natura SMŽ pruža posjetiteljima priliku za razumijevanje i povezivanje s lokalnim ekosustavima kroz interaktivne tehnologije, poput virtualne stvarnosti, što ga čini privlačnim posebno za djecu i mlade. Ovaj pristup doprinosi razvijanju ekološke svijesti među mlađim generacijama, pripremajući i učeći ih osnovama o zaštiti okoliša koje će im biti potrebne u budućnosti.

Keramički atelje Petrinja održava tradiciju lončarstva, omogućujući posjetiteljima svih dobrih skupina da se uključe u kreativne radionice te sudjeluju u očuvanju kulturne baštine. Ove aktivnosti ne samo da čuvaju stoljetnu tradiciju, već i omogućuje modernim generacijama da se povežu s prošlošću kroz izraženu kreativnost, potičući izražavanje i očuvanje kulturnih običaja i zanata.

Unapređenje sadržaja, kao što su ljetni kampovi i tematske radionice mogle bi povećati atraktivnost ovih destinacija i doprinijeti njihovom dugoročnom održivom razvoju. Kroz takve programe, Natura SMŽ i Keramički atelje Petrinja ne samo da podupiru očuvanje prirodnog i kulturnog nasljeđa, već i potiču ekološku svijest te kreativno izražavanje, stvarajući temelje za obrazovanje budućih generacija i očuvanje identiteta regije. S obzirom na rastući interes za ekološke i kulturne sadržaje, te potrebu za očuvanjem tradicije, potencijal za daljnji razvoj ova dva centra je od izuzetne važnosti za budućnost Sisačko – moslavačke županije.

Literatura

- Grad Petrinja. (2024). *Grad Petrinja danas*. Preuzeto sa <https://petrinja.hr/grad-petrinja/>, 13. 11. 2024.
- Grakni.hr. (b. d.). *Projekt: Otvoreni keramički atelje (2020 - 2022)*. Preuzeto sa <https://grakni.hr/grak/projekti/217-atelje>, 12. 11. 2024.
- Keramički atelje Petrinja. (b. d.). *Uvod u keramiku i lončarstvo*. Preuzeto sa <https://ateljepetrinja.eu/>, 13. 11. 2024.
- Ministarstvo gospodarstva. (2020). *Strategija prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske*. Preuzeto sa <https://mingo.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-klimatske-aktivnosti-1879/>, 15. 11. 2024.
- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja. (2022). *Plan upravljanja područjem ekološke mreže Dolina Une*. Preuzeto sa https://zastita-prirode-smz.hr/wp-content/uploads/2022/12/PU005_F3_v3_08.11..pdf, 14. 11. 2024.
- Natura SMŽ. (b. d.). *O projektu*. Preuzeto sa <https://natura-smz.com/index.php/o-projektu>, 13. 11. 2024.
- Šajnović, M. (2022). *Selektivni oblici turizma na području Banovine (Završni rad)*. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković", Pula.